

HUNGARY

BORDER ZONES /0403b/

M.J.
15 Dec
VII/948d

Escape Attempts Of Border Guards.

SOURCE TRIESTE:

A 23-year-old border guard who escaped from Hungary on 15 February 1952.

DATE OF OBSERVATION:

Until 15 February 1952.

EVALUATION COMMENT:

The escape attempts of Hungarian border guards cause the impression that quite a number of them try to escape to Yugoslavia; however the period of time in which the reported escape attempts occurred cannot be established.

The names under reference, are

UNCONFIRMED here.

X X X

LACKÓPUSZTAN, ahol először teljesített forrásunk határvadászai szolgálatot, volt mintegy 10 volt vitézi telkes család, BALATONBOGLÁR környékéről telepítették ide őket HORTEY alatt, itt utaltak ki nekik vitézi telket. Az örs 50 %-a bejárt hozzájuk és bizalmasan elbeszélgettek velük, bár az örsparancsnokság megtiltotta nekik a valók való érintkezést. Ezeken a bizalmas családi beszélgetéseken a jobbérzésű határvadászok igyekeztek lebeszélni ezeket a telkeseket a termelési csoportba való belépésről, de azok előadásták: kénytelen kellett meg kell tenniük, mert különben minden megélhetési lehetőségtől megfosztják őket a kommunista hatóságok, melyeknek különben is szálla voltak a szemükben.

Amint már említettük, egy-egy határőr 80 tagból állt, ennek fele, legalábbis az ő örsükénél, kommunista-ellenes érzelmű volt, a másik fele ingadozó: mindig az erősebb oldal felé hajlottak. Főleg érdekből, mert pl. tiszti iskolába szerettek volna bekerülni, illetve félelemből.

Hogy kik tartoztak az antikommunista réteghez, azt csak nagyon lassan tudhatták meg egymás között, különösen szolgálatban, amikor kettős járőrszolgálatra voltak beosztva. Ilyenkor nyílt alkalom a patrul-társuk politikai beállítottságának óvatos kitapogatására. Ha annak otthoni körül-

/more/

1.

ményei rosszul álltak, szülei pl. kulákok voltak, s üldözésnek voltak kitéve, meg lehetett bennük bizni. Általában elégedetlenség uralkodott a legénység körében, főként a hazulról érkező, riasztó híreket tartalmazó levelek miatt.

Az egész őrs politikai tisztje GYÖNGYÖSI alhadnagy volt, 26 éves, 170 cm. magas, 65 kg. súlyu, barnahaju, alföldi nyelvjárásban beszélt. GYÖNGYÖSI eleinte igyekezett szép szóval megnyugtatóni őket, később erélyesebb lett, fenyegetőzött: lecsukattja az egész őrsöt, ha nem lesz rend. Egyébként ez a GYÖNGYÖSI, alig hogy forrásunk levezenyelték LANKÓPUSZTÁRA, megkörnyékezte őt és rábessélni iparkodott: menjen tisztí iskolába, hisz kitűnő anyag lesz belőle, mert munkáscsaládból származik. Forrásunk azzal háritotta el a megtisztelő felhívást: ha mindenki tisztnek megy el, ki marad az üzemekben. GYÖNGYÖSI szerint marad még ott elég munkaerő. Forrás azzal vágott vissza, hogy ő nem védeni, hanem építeni akarja az országot.

A fentvázolt általános politikai hangulat és elégedetlenség következtében nem csoda, ha elég gyakran előfordult szökés, illetve szökési kísérlet a határon át jugoszláv területre.

1951 júliusában történt, hogy DANCÓS Géza az őrsön elszólta magát, hogy tudott négy bajtársának június hónapban végrehajtott szökéséről.

Szökésük után a politikai tisztet és az őrsparancsnokot letartóztatták azzal az indokolással, hogy nem ismerték eléggé az embereiket, az őrs 90 %-át pedig szétaszorták, részben a román, a cseh és részben az orosz határra. Ugyan csak letartóztatták a fent jelzett DANCÓS Gézát is, aki elszólta magát, civil ruhába öltöztették és az ÁVH elvitte. Azóta nem tudnak róla semmit.

1951 október közepén történt, hogy egyik bajtársuk KLEIN/fnu/ 24 éves, 170 cm. magas, barna, súlya 65 kg. elől kppaszodó, földműves családból származik, foglalkozásra nézve cipész, szintén szökést kísérelt meg a NAGYATÁDI tartalékszázad körzetében. Járőrszolgálaton volt, a járőrparancsnokára ráfogta a fegyvert és kényszeríteni akarta, hogy menjen át vele a határon, mert különben agyonlővi.

Az cselhez folyamodott és rászólt KLEINre: Most akarsz lelőni, mikor jön az ellenőrzés? KLEIN önkéntelenül megfordult, térsze ráugrott és lefegyverezte. Bevitték a kerületi fogdába. D. tisztek indították meg a nyomozást, két hónapi előzetes letartóztatás után BUDAPESTRE szállították. Onnan két hétre rá visszavitték a NAGYATÁDI laktanyába és annak területén, a kultúrteremben tartották meg a tárgyalást. A hadbíróság kiszállt ide. Az összes trehány /megbizhatatlan/ embert berendelték a tár-

/more/

2.

gyalásra, így forrást is, de az nem jelent meg: lecsukták. Hivatalból részt kellett volna venniük, de csak a katonaság számára volt nyilvános a hadbíróági tárgyalás. Megfélemlítés volt a főcél természetesen. A vádlottnak volt védőügyvédje, a tárgyalás egyébként rendesen folyt le. KLEIN beismerte, hogy meg akart szökni, de nem volt szándékában bajtársát lelőni. Az arra vonatkozó és vele aláíratott vallomást belőle kicsikarták azzal a fenyegetéssel, ha megtagadja, halálraítélik. A hadbíró-ság kötél általi halálra ítélte a vádlottat, márcsak példaadás végett is és megfélemlítés céljából a legénység felé, de az ítélet végrehajtását felfüggesztették.

Mikor az ujonceskűt NAGYATÁDon letették SZTALIN születésnapjára, a kerületi parancsnok parancsban felolvasta, hogyha valamelyik katona hazaárulást követ el, megszökik, akkor a szüleit, vagy azok hiányában legközelebbi hozzátartozóját, pl. testvérét 5 évi fegyházra ítélik abban az esetben, ha nem tudott szökéséről, ha tudomása volt róla, 10 évre. Így forrásunk nővérét is, /az egyiket/, akinél civil korában lakott elítélték és börtönbezárták, bár férje és három gyermeke van. Hogy melyik börtönbe, azt nem tudja. Ezt a szomorú tényt az időközben ide TRIESZTbe, kerülő utakon érkezett családi levelek is megerősítették.

Ennek során forrás még egy esetet említ fel: Egy katona bevonult, nazarénus volt, megtagadta a fegyver használatát, elítélték, kétévet kapott. A mult rendszer ilyen esetben legfeljebb olyan helyre osztotta be, ahol fegyvert nem kellett használnia az illetőnek.

End.